

ТЕХНОЛОГІЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

¹Вінницький національний технічний університет

Анотація

Досліджено особливості технології дистанційного навчання та визначено вплив сучасних інформаційних технологій на освітній процес. Розглянуто варіанти впровадження дистанційного навчання та особливості забезпечення дотримання принципів академічної доброчесності при оцінюванні здобувачів вищої освіти.

Ключові слова: дистанційне навчання, сучасні інформаційні технології, академічна доброчесність.

Abstract

The peculiarities of distance learning technology are investigated and the influence of modern information technologies on the educational process is determined. Options for the introduction of distance learning and features of ensuring compliance with the principles of academic integrity in the evaluation of higher education students were considered.

Keywords: distance learning, modern information technologies, academic integrity.

Вступ

Сучасний світ ставить перед людиною ряд викликів, що унеможливають класичний підхід до освітнього процесу. Стрімка глобалізація суспільства та швидкий розвиток різноманітних галузей науки та техніки змістив фокус навчального процесу з опрацювання навчально-методичних матеріалів та отримання знань особисто, під час очного викладання, на використання різноманітних інтернет-ресурсів, в тому числі, дистанційних курсів, що зробило освіту мобільнішою та доступнішою для більшого кола здобувачів.

Дистанційне навчання набуває особливого поширення в умовах карантину та самоізоляції, що робить розвиток його технологій ще більш актуальним. Тому, нагальним є питання модернізації освітнього процесу, зокрема, у закладах вищої освіти.

Водночас, незважаючи на велику кількість наукових праць з питань дистанційної освіти, дослідження різних форм технології дистанційної освіти, з врахування специфіки навчальних закладів, в яких воно запроваджується, залишається актуальним.

Метою статті є дослідження особливостей технології дистанційного навчання та його впровадження в сучасних закладах вищої освіти.

Основна частина

Дистанційне навчання – сукупність інформаційних технологій, за допомогою яких надається доступ здобувачеві освіти основного обсягу навчального матеріалу, здійснюється інтерактивна взаємодія здобувачів освіти та викладачів з наданням можливості самостійної роботи, оцінювання знань та умінь здобувачів, здобутих під час освітнього процесу [1].

Важливими перевагами дистанційного навчання є його гнучкість, актуальність, зручність, модульність, економічна ефективність, раціональність, діагностичність та географічна необмеженість [2]. Так, наприклад, сукупність всіх цих факторів робить дистанційне навчання вигідним для вищих навчальних закладів та більш зручним для багатьох студентів. Також в сучасних умовах важливо підкреслити безпечність дистанційного навчання та його високу доступність. Для студентів багатьох спеціальностей достатньо володіти лише комп'ютерними засобами з можливістю виходу в інтернет. Окрім того, дистанційний освітній процес, в певних його проявах, передбачає комунікацію між студентами або між студентом та викладачем, є поштовхом до розвитку певних soft skills, при цьому не вимагаючи фізичного контакту.

Перевагами для використання дистанційної форми навчання в закладах вищої освіти дослідники називають: можливість отримувати освіту безвідривно від трудової діяльності; відсутність необхідності особистої присутності, що робить освіту більш доступною, наприклад, для студентів з

віддаленої місцевості або студентів з особливими потребами; можливість самостійного опрацювання матеріалів; підвищення рівня усвідомленого ставлення до навчання у студентів. Недоліками є відсутність особистого контакту з викладачем та колективом, посилення впливу особистих якостей студента на результати навчання та обмеженість засобів дистанційного навчання для деяких спеціальностей [2]. Важливо звертати увагу на адаптивність професії, компетенції з якої здобуває студент, до дистанціювання та перелік необхідних засобів для повноцінного виконання практичних та лабораторних занять.

Проте наявні недоліки дистанційної освіти можливо усунути при комплексному використанні різноманітних засобів віддаленого навчання, застосування змішаної форми та адаптації процесу до спеціальності, що освоюється.

Існують різні організаційно-технологічні моделі дистанційної освіти, такі як: одностороннє медіа, що є подібним до традиційного заочного навчання та не передбачає двосторонню комунікацію; мультимедіа, що передбачає використання різних засобів навчання, проте з домінуванням саме викладання інформації без спілкування зі студентом; гіпермедіа, тобто використання нових інформаційних технологій при домінуючій ролі комп'ютерних комунікацій; створення віртуальних університетів та виділених університетських серверів, що дозволяють повністю перевести всю життєдіяльність університету у онлайн-форму, при цьому значно розширивши можливості викладачів та студентів [3].

Гіпермедіа та використання спеціально розроблених університетських систем є поширеною формою організації дистанційної форми освіти у сучасних ВНЗ, особливо за умов карантину.

Так, на даний момент широко запроваджується проведення лекцій, практичних та лабораторних занять за допомогою відеоконференцій. Подібний формат, з одного боку, вимагає досить високих затрат від викладача для підготовки демонстраційних матеріалів (презентацій, плакатів та ін.), а з іншого боку, дає можливість більш швидко та лаконічно представити студентам необхідну для засвоєння інформацію [4]. Комунікація, що забезпечується за допомогою участі у вебінарах, он-лайн чатах, відеоконференціях та форумах з різних дисциплін, допускає досить тісний контакт студента з викладачем та надає можливість оперативно та динамічно реагувати на зміни, що є невідворотними у сучасному світі, особливо у галузі інформаційних технологій.

Залученість здобувачів у процес дистанційного навчання може стимулюватись за рахунок підготовки особистих виступів, презентацій. Не виключає такий підхід до здобуття освіти і колективну роботу. Студенти, окрім роботи над матеріалом дисципліни, можуть також отримати нові комунікаційні навички та досвід спілкування та взаємодії в онлайн-режимі, що є актуальним для сучасного стану суспільства.

Варто зазначити, що ефективність застосування технології дистанційного навчання в освіті залежить також від рівня підготовки викладачів, науково-методичного та матеріально-технічного забезпечення, готовності здобувачів до переходу на таку форму освіти [4]. Так, перехід на таку форму навчання є більш доступним для студентів технічних спеціальностей, особливо в галузі інформаційних технологій (ІТ), так як, по-перше, передбачається наявність у викладачів та студентів високого рівня володіння сучасними технологіями, по-друге, за рахунок специфіки спеціальності допускається подача матеріалу та виконання завдань у дистанційній формі.

Однією з важливих проблем дистанційної освіти на даний момент вважається оцінювання отриманих студентом в процесі навчання знань та компетенцій. Гостро постає питання академічної доброчесності. З одного боку, відсутність прямого контролю викладачем здобувача надає останньому більші можливості на неправомірне використання технічних засобів, довідників і т.д. для виконання контрольних завдань. З іншого боку, фізична ізоляція студентів один від одного та незвична психологічна атмосфера, особливості систем автоматичного тестування [5], використання сучасних засобів відеоконференцій, в поєднанні з підходом викладача до проведення контрольних заходів, можуть, навпаки, позитивно впливати на самостійність виконання здобувачем поставлених завдань. Крім того, дистанційна форма освіти може бути поштовхом до зміни підходу до оцінювання студентів, переходу до більш креативних завдань, що, в свою чергу, позитивно позначається на отриманих здобувачем в результаті навчання компетенцій.

Динамічний моніторинг знань, наявність електронних журналів та різноманітних засобів тестування призводять до полегшення контролю студентів та підвищення інтерактивності освітнього процесу, що також позитивно впливає на результат. Так, використання, наприклад, електронних журналів, по-перше, значно полегшує перехід до автоматизованих систем управління навчанням,

дозволяє уникнути мінімізувати фактор людської помилки за рахунок автоматичного підсумовування виставлених оцінок, дозволяє перейти до електронного документообігу та значно підвищує доступність даних про власну успішність для студентів [6]. Гнучка система запитів, що передбачається при створенні систем електронних журналів, зазвичай допускає можливість створення динамічних звітів для викладачів чи деканату та цілодобовий доступ здобувачів до інформації про власну успішність.

Системи автоматизованого тестування також мають такі переваги як високу доступність з боку студента та викладача, полегшення процесу оцінювання та аналізу робіт. Сучасні системи мають достатній рівень захисту інформації для забезпечення від стороннього втручання. Звісно, недоліком таких систем є відсутність завдань з розгорнутою відповіддю та особистого контакту студента з викладачем, проте він усувається за допомогою змішаної форми оцінювання, що на даний момент широко застосовується в українських ЗВО.

Висновки

Отже, запровадження дистанційного навчання в сучасних умовах має високу актуальність. Ряд недоліків, що присутні при такій формі організації освітнього процесу, поступово усувається завдяки розвитку інформаційних технологій. Доцільність технології дистанційної освіти у вищому навчальному закладі залежить в першу чергу від області її впровадження, наприклад, вона є зручною для спеціальностей галузі «Інформаційні технології».

Важливу роль грає застосування комбінації різноманітних технологій для забезпечення повноцінного навчання. Сучасний рівень розвитку ІТ дає можливість забезпечувати комунікацію між викладачами та здобувачами освіти та здійснювати моніторинг і оцінювання знань згідно з принципами академічної доброчесності.

Таким чином, дистанційне навчання є важливою віхою сучасного життя та дає можливість більш стрімкого розвитку освітнього процесу завдяки ряду переваг. Вище перераховані недоліки даного способу навчання є усуненими та, за певних умов, не погіршують якості отриманих здобувачем знань, що підтверджує актуальність та доцільність використання даної технології у закладах вищої освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Вишнівський В.В. Організація дистанційного навчання. Створення електронних навчальних курсів та електронних тестів: навч. посібник / В.В. Вишнівський, М.П. Гніденко, Г.І. Гайдур, О.О. Ільїн. – К. : ДУТ, 2014. – 140 с.
2. Кузнецова О.В. Дистанционное обучение: за и против / Кузнецова О.В. // Международный журнал прикладных и фундаментальных исследований. – 2015. – № 8-2. – С. 362 – 364;
3. Корбут О.Г. Дистанційне навчання: моделі, технології, перспективи / Корбут О.Г. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://confesp.fl.kpi.ua/ru/node/1123>.
4. Ліщинська Л.Б. Використання інноваційних і традиційних технологій навчання у ВНЗ в умовах інформатизації освіти / Ліщинська Л.Б. // Дистанційне навчання як сучасна освітня технологія [Електронний ресурс] : матеріали міжвузівського вебінару (м. Вінниця, 31 березня 2017 р.). – Вінниця : ВТЕІ КНТЕУ, 2017. – 102 с.
5. Русаков С.В. Применение информационных технологий при оценке качества знаний / С. В. Русаков, А. А. Калмыков [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ito.su/1997/B/B406.html>.
6. Паламарчук Є.А. Особливості використання електронних журналів / Паламарчук Є.А., Коваленко О.О., Яцковська Р.О. // Дистанційне навчання як сучасна освітня технологія [Електронний ресурс] : матеріали міжвузівського вебінару (м. Вінниця, 31 березня 2017 р.) – Вінниця : ВТЕІ КНТЕУ, 2017. – 102 с.

Шолота Владислава Владиславівна – студент групи ІСТ-20м, факультет комп'ютерних систем і автоматики, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця

Прищак Микола Дем'янович – канд. пед. наук, доцент кафедри філософії та гуманітарних наук, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця

Sholota Vladyslava V. – student group IST-20m, Faculty of Computer Control Systems and Automatics, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, email : Vladislava.Sholota@gmail.com

Pryshchak Mykola D. – Ph.D. Pedagogics, associate professor at the Department of Philosophy and Humanitarian studies, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia